

ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського як модерного всеукраїнського галузевого інформаційного центру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горовий В.М. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс [Текст] : монографія / Валерій Микитович Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К. : [НВЦ НБУВ], 2010. – 356 с. – Бібліогр. в кінці глав.
2. Концепція Державної цільової національної культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека XXI» : схвалено розпорядженням Каб. Міністрів України від 23 груд 2009 р. № 1579-р. // Бібл. планета. – 2010. – № 1. – 1-4 інформ. бюл.
3. Рогова, П.І. Інформаційний простір держави та його розбудова освітянськими бібліотеками: стан та перспективи [Електронний ресурс] / П. І. Рогова // Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору України : зб. наук. пр. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [редкол.: П. І. Рогова (голова), Л. М. Заліток (заст. голови) та ін.]. – Електрон. текст. дані. – К., 2012. – С. 11–35. – Бібліогр.: 21 назва. – Режим доступу: <http://dnpb.gov.ua/datas/upload/files/807830330.pdf>. – Назва з екрана.

Rogova P. Educational library of Ukraine in modern information and communication system

The article highlights the activity of educational libraries in Ukraine, including V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine in the system of modern informative communications, information and technological activities improvement based on computerization, the development of appropriate research projects, training of professional personnel for libraries, which affects the complete information provision for modern education and science in Ukraine.

Keywords: *educational library and information management education and research.*

УДК 025.4.03:002(048.3)

Є.О. ШАРУНЕНКО

БІБЛІОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ ЯК ЗАСІБ ШВИДКОГО ПОШУКУ ІНФОРМАЦІЇ В НАВЧАЛЬНІЙ ТА НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОСВІТЯН

У статті розглянуто культуру пошуку інформації та місце бібліографічних видань у цьому процесі. Описано функції бібліографічних видань у науковій комунікації.

Ключові слова: інформаційна культура, інформаційний пошук, бібліографічні видання.

Відомо, що освітяни і науковці становлять велику групу серед споживачів інформації та інформаційної продукції. Їхня діяльність пов'язана із пошуком та споживанням інформації, а для того, щоб найповніше і найшвидше ознайомитись з останніми досягненнями в певній галузі, необхідно в процесі пошуку в інформаційних масивах використовувати всі можливі засоби.

Одним із таких засобів виступають інформаційні видання, мета випуску яких – оперативна інформація як про самі публікації, так і про найбільш істотні сторони їхнього змісту. Крім оперативності публікації, їх відрізняють новизна повідомленої інформації, повнота охоплення джерел і наявність довідкового апарату, що дозволяє швидко систематизувати і відшукувати документи.

Інформаційне видання – це видання систематизованих або узагальнених відомостей про опубліковані чи неопубліковані дані з першоджерел, виготовлене організаціями, які здійснюють науково-інформаційну діяльність. Головна ознака вирізнення інформаційних документів – це аналітико-синтетична обробка первинної інформації в процесі їх підготовки.

Бібліографічні видання, що входять до складу інформаційних видань, містять упорядковану сукупність бібліографічних описів, які сповіщають фахівців про те, що видано в галузі його інформаційних запитів. У бібліографічних виданнях для спеціалістів надана упорядкована інформація про те, де і які видання вийшли по темі, що цікавить в заданий часовий період. Завдяки цьому стає ясно, що вийшло в останній час, і як це видання (статтю, замітку, дослідження) знайти. Бібліографічні описи комплектують в бібліографічні покажчики, а потім – в бібліографічні списки. Зазвичай такі покажчики та списки виходять два рази на місяць і оперативно повідомляють фахівцям про новинки та винаходи в царині світової науки і техніки. Це бюлетені, так звані СІ – сигнальна інформація.

За формою розрізняють такі групи бібліографічної продукції: 1) посібники у вигляді окремих бібліографічних видань; 2) посібники у вигляді публікацій на сторінках книг, журналів та газет; 3) посібники у вигляді каталогів та картотек (карткові форми); 4) посібники у вигляді механізованих та автоматизованих інформаційно-пошукових систем. [3]

Окремо видані бібліографічні посібники. Це покажчики, списки та огляди літератури (в тому числі у вигляді листівок, плакатів, книжкових закладок), бібліографічна періодика типу реферативних журналів, видання, що продовжуються. Бібліографічні покажчики найчастіше мають сигнальний характер і складаються з переліку бібліографічних описів часто без анотацій і рефератів. Ці видання з максимальною повнотою відбивають твори вітчизняної та зарубіжної літератури. Їх відрізняють оперативність підготовки і порівняно короткі терміни з моменту виходу публікації до моменту відображення її в покажчику.

Другу групу – бібліографічні матеріали на сторінках періодичних і неперіодичних видань – становлять списки літератури, що публікуються у книгах, журналах та газетах під рубриками: «Нові книги», «Книжкова полиця» тощо, прикнижкові та пристатейні списки джерелознавчого характеру, посилання (підрядкові, позатекстові, внутрішньотекстові) на літературно-документальні джерела в книгах і журналах. Ці посібники, пов'язані з тематикою тих видань, на сторінках яких вони вміщуються, є найоперативнішими джерелами масової бібліографічної інформації.

Посібники прийнято ділити на типи і види: на типи – за їх загальним функціональним призначенням, на види – за змістом і формою.

Типи і види утворюють класи і групи. Підставою для виділення того чи іншого класу є одна яка-небудь загальна (суттєва або формальна) ознака, притаманна всім наявним посібникам. Поділ же класів на групи здійснюється на основі конкретизації загальних класифікаційних ознак згідно з цільовим і читацьким призначенням конкретних посібників та з характером і методами бібліографування творів друку, включених до посібника.

Так, за цільовим призначенням посібники бувають чотирьох типів (кожен тип є одночасно групою, яка разом з іншими групами створює клас — класифікаційний ряд): державні, видавничо-книготорговельні, науково-допоміжні і рекомендаційні, що відповідає основному поділу за суспільним призначенням; за читацькою адресою – двох типів: загальні і спеціальні, що відповідає первісному, найширшому розмежуванню бібліографічної інформації за суспільними функціями; за характером бібліографічної інформації — трьох типів: поточні, ретроспективні, перспективні, що відповідає видовій класифікації бібліографії за додатковими ознаками; за внутрішньою будовою (структурою) – також трьох типів: покажчик, бібліографічний список, бібліографічний огляд [1].

Більшість цих термінів розкрито в державному стандарті на бібліографічну термінологію. Державними називаються посібники, які відображають на основі всеосяжної державної реєстрації твори друку, що вийшли на території країни (республіки); видавничо-книготорговельними — посібники, які інформують населення країни (республіки, області) про вихід і зміст нової, актуальної літератури; науково-допоміжними — посібники, які включають твори друку на допомогу науковій та професійно-виробничій діяльності; рекомендаційними — посібники, які включають твори друку на допомогу освіті, самоосвіті, вихованню та пропаганді знань.

Бібліографічні посібники – це не тільки бібліографічні видання (бібліографічні покажчики, списки, огляди), як іноді вважають, це і карткові каталоги і картотеки бібліотек, і архіви виконаних бібліографічних довідок, та електронні каталоги, і бібліографічні бази даних. Оскільки бібліографічна інформація міститься, в основному, в бібліографічних посібниках, бібліографічний пошук – це інформаційний пошук, здійснюваний, як правило, на основі використання бібліографічних посібників.

Без бібліографічної інформації пошук документів і, ширше, пошук інформації був би нелегкий, тому бібліографічний пошук – найважливіша складова інформаційного пошуку. Бібліографічний пошук – інформаційний пошук, здійснюваний на основі бібліографічної інформації. [2]

Використання бібліографічних видань дає змогу встановлювати походження і місцеперебування первинного документа, авторство і час виникнення як самого документа, так і включених до нього відомостей і фактів. Широка доступність, компактність, зручність у користуванні, стислість і, разом з тим, змістовність викладу, багатаспектний характер роблять бібліографічне

видання незамінним засобом задоволення різноманітних інформаційних потреб користувачів.

Споживання бібліографічної продукції має велике значення, оскільки вона дозволяє швидко зорієнтуватися у великому обсязі документів, темі, зосередитись на конкретній проблемі та ефективно використовувати такі видання у практичній діяльності. В основі класифікації бібліографічних посібників лежить сукупність ознак, тому потрібно навчитися розглядати їх не ізольовано, а у взаємозв'язку. Саме це допоможе надалі добре орієнтуватися у всьому розмаїтті бібліографічних посібників та вміло застосовувати їх на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буран В.Я. Бібліографія. Загальний курс / В.Я. Буран. – Київ : Вища школа, 1984. – 215 с.
2. Диомидова Г.Н. Библиографоведение / Г.Н. Диомидова. – СПб. : Профессия, 2002. – 288 с.
3. Моргенштерн, И.Г. Общее библиографоведение / И.Г. Моргенштерн. – СПб. : Профессия, 2006. – 208 с.

Sharudenko E. Bibliographies as a means quickly locate information in educational and research activities educators

The article deals with the culture of finding information and a bibliography of publications in this process. We describe the features of bibliographic publications in scientific communication.

Keywords: information culture, information retrieval, bibliographies.

УДК 655.41-057.86

В.І. ШПАК
доктор філос. наук

СПЕЦИФІКА ВИДАВНИЧОГО БІЗНЕСУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Стаття присвячена характеристиці видавничого бізнесу і аналізу сучасних проблем книговидавання та книгорозповсюдження.

Ключові слова: видавничий бізнес, книгорозповсюдження.

Діяльність працівників видавництва зосереджена в сфері нематеріального виробництва. Вона має творчий, ідеологічний характер, але внаслідок цієї діяльності створюються матеріальні цінності, товари – книжки, журнали, газети тощо. Особливістю видавничої діяльності є тісний взаємозв'язок творчих, ідеологічних і економічних аспектів, що проявляється в організації виробничої структури і виробничого процесу, в характері праці редакційно-видавничих працівників, у відносинах видавництва з поліграфічними підприємствами, авторами, постачальниками матеріалів та книготорговими організаціями.